

कक्षा - षष्ठी , विषय - संस्कृत

1.

'आम्' अथवा 'न'

- (i) सम्पूर्णा ~~पुष्पी~~ एव परिवारः ?
- (ii) परोपकारः ~~न~~ करणीयः ?
- (iii) सदा परिश्रमः करणीयः ?
- (iv) किं द्यटिका जलं पिबति ?
- (v) किं शिवः त्रिनेत्रधारी अस्ति ?
- (vi) किं पत्रं मुखेन विना वहति ?
- (vii) आलः परिश्रमी आसीत् ?
- (viii) बालकः आलः महान् वैज्ञानिकः अभवत् ?
- (ix) किम् सिक्किम-प्रदेशे कञ्चनजङ्गल शिखरम् अस्ति ?
- (x) किम् आचार्यः शिष्येभ्यः काकम् अयच्छत् ?

गद्यांशः

एकस्मिन् आश्रमे एकः आचार्यः वसति स्म। तेन सह शिष्याः अपि वसन्ति स्म। सर्वे शिष्याः गुरोः आदरं कुर्वन्ति स्म। ते - - - - - पश्यन्तु।

1. (i) एकपदेन उत्तरत -

- (a) आश्रमे कः वसति स्म ?
- (b) सर्वे शिष्याः गुरोः किं कुर्वन्ति स्म ?

(ii) पूर्णवाक्येन उत्तरत -

- (a) एकदा आचार्यः किम् अनिन्तमत् ?
- (b) आचार्यः सर्वान् शिष्यान् किम् अयच्छत् ?
- (c) तेन सह शिष्याः अपि वसन्ति स्म। अत्र अव्ययपदं किम् ?

कार्यणि केन सिद्ध्यन्ति ?

वयम केन पश्याम ?

पत्रवाहकः किं वितरति ?

सिक्किम - प्रदेशस्य प्रमुखं शिखरं किम् अस्ति ?

सिक्किम प्रदेशस्य प्रमुखा नदी का अस्ति ?

सिक्किम - प्रदेशस्य राजधानी का अस्ति ?

आचार्यः शिष्येभ्यः किम् अयच्छत् ?

एकः शिष्यः कं न अमुच्यत् ?

परलोके व्यतं किम् अस्ति ?

मद्युरेभ्यः अपि मद्युरं किं भवति ?

पूर्ववाक्येन उत्तर —

विद्यया किं वर्धते ?

का संसारं सर्वोच्चं सुखं यच्छति ?

अस्माकं कार्यणि के पश्यन्ति ?

सिक्किम प्रदेशस्य द्वे जनजाति के स्तः ? तयोः नामानि लिखत ।

सिक्किम प्रदेशे कस्याः उत्पादनं सर्वोच्चं भवति ?

बालकस्य पूर्णं नाम किम् आसीत् ?

बालकः केषां वस्तूनाम् आविष्कारान् अकरोत् ?

(iii) कस्मिन् जले भवति ?

(iv) गुज्जन सक्सेना कस्य महाविद्यालयस्य छात्रा आसीत् ?

(v) गुज्जन सक्सेना कीदृशी कालिका आसीत् ?

विपरीतार्थक शब्दाः —

(i) जननी

(ii) वीरबालिका

(iii) छात्रा

(iv) महिला

(v) वीराङ्गना

(vi) इतः

(vii) उपरि

(viii) आम्

(ix) आदिः

(x) मम

(xi) निरन्तरम्

6. पुरुषनिर्माणम् : ———

PAGE NO.:

6. (i) व्यूषः कुत्र गच्छति ? (उदाहरण)
 (ii) अयं मण्डूकः अस्ति ।
 (iii) समुद्रे बहवः जनवः सन्ति ।
 (iv) लोके चन्दनं शीतलं भवति ।
 (v) साधु साङ्गतिः चन्द्रचन्दनयोः मध्ये

शीतला भवति ?

- (vi) भारतमाता वीराणां जननी अस्ति ।
 (vii) माता बालकं प्रतिदिनम् अपाठयत् ।
 (viii) बालकः परिश्रमी आसीत् ।
 (ix) माता स्वर्गात् उच्चतरा भवति ?
 (x) दम्पताः प्रसन्नाः भवन्ति ।

7.

अव्ययपद

- (i) काकः ——— वदति ।
 (ii) कच्छपः ——— गच्छति ।
 (iii) यद्यपि ——— पश्यामि ।
 (iv) जनं ——— वसति पतति ।
 (v) सः ——— गच्छति

मञ्जुषा — जीर्णैः, अधुना, शनैः, उच्चैः,
 प्रथमं नी बहिः

8.

उपसर्ग

- (i) शिवः गुरुं ——— (प्र + नमति) ।
 (ii) विमानम् आकाशे ——— (उत् + पतति) ।
 (iii) सः क्रीडाक्षेत्रात् ——— (या + गच्छति) ।
 (iv) माता दुःखम् ——— (या + नमति) ।
 (v) जनाः उद्याने ——— (वि + हसन्ति) ।

निर्देशानुसारम् धातु रूपैः रिक्त स्थानानि पूरयत -

- (i) - - - - गच्छथः - - - -
- (ii) - - - - अगच्छताम् - - - -
- (iii) - - - - गच्छावः - - - -
- (iv) - - - - पास्यावः - - - -
- (v) - - - - पश्यतः - - - -
- (vi) - - - - अपश्यताम् - - - -
- (vii) - - - - पश्यतम् - - - -

उचित शब्दरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत -

- (i) - - - - लते - - - -
- (ii) - - - - लतयोः - - - -
- (iii) - - - - के - - - -
- (iv) - - - - कुभोः - - - -
- (v) - - - - के - - - -
- (vi) - - - - मुनी - - - -
- (vii) - - - - साधू - - - -
- (viii) - - - - साधुभ्याम् - - - -
- (ix) - - - - मुनिभ्याम् - - - -
- (x) - - - - त्रे - - - -
- (xi) - - - - त्रयोः - - - -

कोष्ठकात् उचित शब्दैः वाच्यानि पूरयत -

- (i) बालकाः - - - - क्रीडन्ति। (पादकन्दुकम्, पादकन्दुकं
पादकन्दुकेन)
- (ii) बालः - - - - पठति। (पुस्तकम्, पुस्तकेन)
- (iii) स्त्री - - - - जन्मम् आनयति। (जनकस्य, जनकाय)
- (iv) - - - - पत्राणि पतन्ति। (वृक्षात्, वृक्षस्य)
- (v) - - - - द्वौ पुत्रौ आस्ताम्। (रामम्, रामस्य)

12. भञ्जूषायाः उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तु -
- (i) एकः - - - - - आसीत् ।
 (ii) तस्य - - - - - आत्मः आसीत् ।
 (iii) सः - - - - - न आसीत् ।
 (iv) तस्य - - - - - तम् अपाठयत् ।
 (v) दान्याः मातुः - - - - - ।

भञ्जूषा - माता, नाम, महिमा, बाल्यं, मूर्खः

13. अधोलिखित-सङ्ख्याः संस्कृतेन लिखन्तु
 5, 7, 12, 18, 20,

14. (क) वर्ण-विन्यासं कुर्वन्तु ।

यदि, कुत्र, तदा, यद्यपि, दत्तम्

- (ख) वर्ण-संयोजनं कुर्वन्तु ।

(i) त + य + त् + र् + अ

(ii) ल + य + द् + आ

(iii) प् + र् + य् + न् + त् + उ

(iv) श् + र् + ल् + र् + अ + म्

(v) द् + य + म् + य + र् + उः

15. प्रकृति (व्यातु) प्रत्ययं विभज्य वा संयोज्य लिखत -

(i) गम् + क्त्वा

(ii) गम् + तुमुन्

(iii) पठ् + क्त्वा

(iv) स्वादितुम्

(v) वृद्धत्वा

16. प्राचार्यं प्रति आवेदनपत्रम् लिखत ।